Перебзяк Сніжана Володимирівна,
здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти,
спеціальність «Менеджмент»;
науковий керівник:
Внукова Наталія Миколаївна,
доктор економічних наук, професор;
Ужгородський торговельно-економічний інститут

ФІНАНСОВІ ІНСТРУМЕНТИ УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ

Готельний бізнес є однією з ключових складових туристичної індустрії, яка відіграє важливу роль у розвитку економіки України. Проте ця сфера є високо ризиковою через сезонні коливання попиту, валютні ризики, інфляційні процеси, воєнні дії та інші непередбачувані фактори. За даними Державної служби статистики 2023 року колективними засобами розміщення скористалися близько 2,7 млн туристів, що на 12% більше, ніж 2022 року [1]. Однак показник все ще суттєво нижчий від довоєнного рівня (2019 р. – понад 5 млн осіб). Це свідчить про вразливість готельного бізнесу до зовнішніх шоків та підтверджує актуальність розширення використання фінансових інструментів для управління ризиками.

Мета дослідження – проаналізувати основні фінансові інструменти управління ризиками у готельному бізнесі, визначити їх практичне застосування та розкрити перспективи розвитку в Україні.

Готельні підприємства стикаються з різними видами ризиків, серед яких ключовими є:

– валютний ризик – зумовлений різкими коливаннями курсу національної валюти. У 2022–2023 рр. він перевищував 40%, що призводило до значних витрат при закупівлі імпортного обладнання та товарів [2];

– ризик ліквідності – у періоди низького туристичного сезону завантаженість готелів в Україні знижується до 30–40%, тоді як у піковий сезон сягає 70–80% [6];

– інвестиційний ризик – загроза недоотримання прибутку від інвестицій у розвиток готельної інфраструктури;

– недостатність капіталу, непередбачувані витрати: Ремонт обладнання, покупка нових пристроїв або інші незаплановані витрати можуть призвести до нестачі фінансів;

– втрата клієнтів: якщо ресторан не може утримати клієнтів, це призводить до зниження доходів та загального фінансового стану [9].

Фінансові інструменти є важливим механізмом зменшення впливу цих ризиків, адже дозволяють забезпечити стійкість готельного бізнесу в умовах

невизначеності. *До основних фінансових інструментів управління ризиками автором пропонується віднести:*

1. Страхування, яке залишається одним із найпоширеніших інструментів у готельному бізнесі. За даними Ліги страхових організацій України на кінець І півріччя 2025 року на страховому ринку здійснюють діяльність 62 страховика. За останній квартал з Реєстру виключено 1 Non-life страхову компанію [3].

2. Хеджування. Валютні коливання є особливо небезпечними для готелів, орієнтованих на іноземних туристів. За оцінками Deloitte, близько 45% світових готельних компаній використовують хеджування для захисту від валютних і цінових ризиків [4]. В Україні цей інструмент застосовується обмежено через недостатній розвиток ринку деривативів, але потенціал його використання є значним.

3. Фінансові резерви та стабілізаційні фонди. В умовах сезонності та кризових явищ формування резервів є ключовим інструментом. Наприклад, мережа Premier Hotels & Resorts у 2022–2023 рр. змогла зберегти фінансову стабільність завдяки створенню резервного фонду, що покривав близько трьох місяців операційних витрат [7].

4. Диверсифікація доходів – готелі, що поєднують проживання з додатковими сервісами (SPA, конференц-зали, ресторани), демонструють на 20–25% вищу рентабельність [5; 8].

5. Кредитні та банківські інструменти. Використання факторингу, фінансового лізингу, банківських гарантій дає змогу готелям підтримувати ліквідність і зменшувати ризики касових розривів. Проте висока вартість кредитних ресурсів в Україні обмежує можливості малого та середнього готельного бізнесу.

Світовий досвід демонструє активне використання комплексних фінансових стратегій ризик-менеджменту. Так, міжнародні мережі *Hilton*, *Marriott* і *Radisson* впроваджують багаторівневі страхові програми, що охоплюють майнові ризики, відповідальність перед клієнтами та страхування перерв у діяльності.

В Україні під час воєнного стану основний акцент робився на формуванні фінансових резервів та диверсифікації доходів. Багато готелів, орієнтованих на внутрішнього туриста, розширили спектр послуг, що дозволило компенсувати падіння попиту з боку іноземних відвідувачів.

Незважаючи на значний потенціал, використання фінансових інструментів у готельному бізнесі має низку проблем:

– висока вартість страхових і банківських послуг;

– низький рівень обізнаності менеджерів в Україні щодо сучасних інструментів управління ризиками;

– нерозвиненість ринку деривативів в Україні;

– нестабільність економіки, що ускладнює довгострокове планування.

У майбутньому розвиток фінансових інструментів у готельному бізнесі пов'язаний із:

– активнішим використанням фінтех-рішень (онлайн-страхування, електронні платіжні сервіси, автоматизовані системи ризик-менеджменту та ін.);

– розширенням співпраці з банками та страховими компаніями для розробки доступних продуктів для малого та середнього готельного бізнесу;

– впровадженням міжнародних стандартів фінансової безпеки;

– зростанням ролі державних і міжнародних програм підтримки туризму.

Фінансові інструменти управління ризиками є невід'ємною складовою стабільності та розвитку підприємств готельного бізнесу. Їх застосування дозволяє знизити валютні, кредитні та операційні ризики, підвищити стійкість у кризові періоди та забезпечити конкурентоспроможність на ринку. Статистичні дані підтверджують, що диверсифікація доходів підвищує рентабельність готелів на 20–25%, а формування резервних фондів забезпечує безперервність роботи навіть у кризових умовах. Таким чином, системне впровадження страхування, хеджування, резервних механізмів та банківських інструментів має стати ключовим напрямом управління ризиками у готельному бізнесі України.

Список використаних джерел

1. Державна служба статистики України. Діяльність колективних засобів розміщування. URL: http://www.ukrstat.gov.ua.

2. Національний банк України. Офіційний курс гривні до іноземних валют у 2022–2023 рр. URL: https://bank.gov.ua.

3. Ліга страхових організацій України. Звіт про розвиток страхового ринку України, 2023 р. URL: https://uainsur.com/lsou-pro-osnovni-tendentsii-strakhovoho-rynku-ukrainy-za-pidsumkamy-i-pivrichchia-2025-

4. Deloitte. Global Hospitality Industry Outlook 2023. URL: https://www.deloitte.com.

5. Європейська Бізнес Асоціація. Аналітичний звіт про стан готельного бізнесу в Україні, 2023 р. URL: https://eba.com.ua.

6. UNWTO (World Tourism Organization). Tourism Highlights 2023 Edition. URL: https://www.unwto.org.

7. Premier Hotels & Resorts. Офіційні новини та звіти мережі, 2022–2023 рр. URL: https://www.phnr.com.

8. PwC. Hospitality Directions Europe, 2023. URL: https://www.pwc.com/gx/en/services/alliances.html

9. Business-Broker.com.ua. Як ефективно управляти ризиками в готенльно-ресторанному бізнесі. URL: https://business-broker.com.ua/blog/iak-efektyvno-upravliaty-ryzykamy-v-hotelno-restorannomu-biznesi/